

Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením z hlediska osob se sluchovým postižením

Mgr. Věra Strnadová
Asociace organizací neslyšících, nedoslýchavých
a jejich přátel (ASNEP)

Úmluva o právech osob se zdravotním postižením (dále v tomto textu jen Úmluva)
nezakládá žádná nová práva, pouze ukládá **důsledné naplňování existujících lidských práv a svobod**
z hlediska osob se zdravotním postižením.

Uznává jejich

- **důstojnost a rovné postavení,**
- **právo na samostatnost a nezávislost,**
- **právo na svobodné rozhodování,**

Podporuje zapojení osob se zdravotním postižením do všech politik, které se jich dotýkají.

- Cílem Úmluvy je **odstranit překážky**, které brání osobám se zdravotním postižením, aby se zapojily do plnohodnotného života.
- Úmluva o právech osob se zdravotním postižením byla **schválena Valným shromážděním OSN v roce 2006** a **vstoupila v platnost 3. května 2008**, čili je od té doby právně závazná.
- **Česká republika** Úmluvu ratifikovala **v září 2009**, a tím se stala **smluvní stranou**.
- Ratifikace Úmluvy **ovlivnila přípravu i podobu předkládaného Národního plánu pro vyrovnávání příležitostí osob se zdravotním postižením na období 2010 - 2014**, do kterého se zapojila i Asociace organizací neslyšících, nedoslýchavých a jejich přátel (ASNEP).
- V této prezentaci je **několik vybraných témat** z těch, které jsme zaslali do Vládního výboru pro zdravotně postižené občany. Plné znění návrhů ASNEP si můžete vyžádat na adrese vera.strnadova@seznam.cz.

Několik vybraných témat z hlediska osob s postižením sluchu

Článek 4 - Obecné závazky odst. 1., písmeno g) VÝVOJ NOVÝCH TECHNOLOGIÍ

Již jsou ve vývoji nové technologie:

- Automatický převod mluvené řeči do písma (např. do mobilu).
(ve vývoji, viz www.prepisreci.cz a www.diktovani.cz)
- On-line přepis jako služba pro osoby se sluchovým postižením.
(ve vývoji, ČVUT Praha + ČUN)
- Automatické titulkování přímých přenosů v televizním vysílání.
(Západočeská univerzita v Plzni)

Článek 9 - Přístupnost, odst. 1., písm. a)

PŘÍSTUPNOST STAVEB

Řešit:

- Nahradit tradiční elektronické vrátné zařízením s optickou signalizací diodami nebo video-vrátnými.
- Opatřovat vyvolávací systémy optickou signalizací.
- Zabudovat optickou signalizaci při komunikaci s obsluhou výtahu.
- Vybavit přepážky indukčními smyčkami.
- Odstranit optické bariéry, atd.

PŘÍSTUPNOST DOPRAVY

Nutno řešit odstranění bariér:

- Označování stanic v MHD, v meziměstské dopravě.
- Informace o aktuálních změnách v trase (tramvaje, vlaky, apod).
- Nevhodné umístování orientačních panelů v nádražních budovách a dopravních prostředcích – není na ně vidět ze všech míst.
- Nefunkčnost některých informačních panelů.

Článek 11 - Rizikové situace a humanitární krize

KRIZOVÉ SITUACE

- Vybudovat systém varování osob s postižením sluchu.
- Instalovat speciální detektory i alarmy pro neslyšící a označit je.
- Aktuální zprávy o rizikových situacích v ČT oznamovat formou běžících otevřených titulků, a to i v regionálním vysílání.
- Vybudovat databázi osob se sluchovým postižením, kterým bude možné nahlásit krizovou situaci přes SMS.
- Proškolení osob se sluchovým postižením, jak nahlásit krizovou událost a jak spolupracovat při zásahu.
- Proškolení záchranářů ohledně komunikace s osobami se sluchovým postižením.

Článek 12 a 13 - Rovnost před zákonem a rovný přístup ke spravedlnosti

ROVNÝ PŘÍSTUP KE SPRAVEDLNOSTI

- Zavedení služby přepisu v reálném čase u soudu (pro osoby preferující český jazyk).
- Pokud jsou obě protistrany neslyšícími uživateli znakového jazyka, každý z nich má mít svého tlumočníka, kterého si sám vybere.
- Legislativně přiznat možnost záznamu soudního jednání na videokameru.
- Proškolení příslušníků policie a vězeňské služby o specifikách komunikace s neslyšícími, ohluchlými a nedoslýchavými osobami.

Článek 21 - Přístup k informacím, písm. a), c), d)

PŘÍSTUPNOST INFORMACÍ

- **Internet – ideální médium**
 - Některé pořady vysílané v televizi již i na internetu titulkovány (květen 2010).
 - Webové stránky (ruce.cz, neslysici.cz, ticho.cz, kochlear.cz...).
 - Interaktivní konverzace - Skype, ICQ, MSN...
 - Webová kamera – ideální pro znakující.
 - Online tlumočnická služba.
- **Stále ještě bariéry** – někde vyžadován pouze telefonický kontakt

Článek 24 - Vzdělávání

VZDĚLÁVÁNÍ

- Rozšířit **okruh studijních oborů** pro neslyšící osoby.
- Vyšší **hodinové dotace na individuální výuku cizího jazyka**.
- Ve školách pro neslyšící děti **zavést výuku znakového jazyka jako volitelného vyučovacího předmětu**.
- Podporovat **kurzy znakového jazyka nebo znakované češtiny (dle vlastního výběru) pro ohluchlé osoby**.
- Vytvořit koncepci a realizovat **systém celoživotního vzdělávání pro dospělé neslyšící osoby**.

Článek 25 - Zdraví

ZDRAVÍ A ZDRAVOTNICKÁ PÉČE

- **Informovaný souhlas s medicinským výkonem** u osob s postižením sluchu.
- Zdravotnická dokumentace – správné **označení na deskách, uvedení způsobu komunikace...**
- **Osvěta mezi zdravotnickým personálem o specifiku komunikace s osobami s postižením sluchu a přístupech k nim**.
- Zavedení plošného screeningu sluchu u novorozenců - již probíhá v Praze.
- Při posuzování lékařskou posudkovou komisí umožnit zvýšení bodového ohodnocení při souběhu vybraných diagnóz.
- Jednotná metodika hodnocení LPK ve všech krajích.

Článek 27 - Práce a zaměstnávání, odst.1., písm. e)

PRÁCE A ZAMĚSTNÁVÁNÍ

- Povinnost zaměstnavatele vytvořit bezbariérové podmínky pro zaměstnance se sluchovým postižením pomocí kompenzačních pomůcek tak, aby měl pro svou práci rovné podmínky se slyšícími kolegy.
- Efektivní spolupráce Úřadů práce s agenturami podporovaného zaměstnávání.
- Zajistit, aby Úřady práce aktivně spolupracovaly při vytváření pracovních míst pro osoby se zdravotním postižením.
- Každé dva roky zpracovat stav naplnění článku 27 a podání návrhu na opatření a plánu pro zlepšení situace.

(Návrhy APPN)

Článek 30 - Účast na kulturním životě, rekreace, volný čas a sport odst. 1., písm. b), c), odst. 3., odst. 5, písm e)

ÚČAST NA KULTURNÍM ŽIVOTĚ

- Titulkování a tlumočení i divadelních představení, indukční smyčky v divadle atd.
- Hrady, zámky, výstavy a galerie – výklad průvodce tlumočen do ZJ, nutno též tištěné materiály v češtině.
- Zajistit osobám se sluchovým postižením v rekreačních a jiných zařízeních (restaurace, hotely...) zpřístupnění televizních programů prostřednictvím skrytých titulků.
- Umožnit otitulkování DVD z české produkce vyrobené před rokem 2007. (Změnit autorský zákon.) Problém u českých a dabovaných filmů.
- Kvalita skrytých titulků - legislativně zajistit čistotu českého jazyka.

Ukázka "kvality" některých ST

Aktuální zpráva

Ministerstvo školství navrhuje, aby se cizí filmy vysílané v ČT nedabovaly do češtiny.

Ministerstvo kultury s tím souhlasí.

Důvod – aby se lidé u nás více učili cizí jazyky – zejména angličtinu.

Hrozí proto pokles množství skrytých titulků, které jsou pro nás kompenzační pomůckou.

Původně se počítalo do 70 % všechno - skryté titulky, znakový jazyk, otevřené titulky

Dosáhli jsme toho, že budou od 1. ledna 2011 pořady se znakovým jazykem počítány zvlášť.

Výhoda - můžeme sledovat, zda jejich množství neklesá.

Nyní potřebujeme oddělit otevřené titulky od skrytých titulků, aby nám je nepočítali dohromady.

Otevřené titulky jsou vyrobeny a určeny pro slyšící osoby, když se ve filmu hovoří cizím jazykem, nejsou určeny pro osoby neslyšící - neobsahují oznamování zvuků ani neoznačují, která postava ve filmu hovoří, když není v záběru.

Prosím o podporu při snaze dosáhnout toho, aby se otevřené titulky nepočítaly do povinného procenta pořadů upravených pro osoby se sluchovým postižením.

Aktivní role partnerů

Osoby se zdravotním postižením a jejich organizace by měly mít aktivní roli partnerů při vytváření podmínek, aby mohly uplatňovat stejná práva a povinnosti jako ostatní.

Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením nabízí nástroj pro rozhodování a činnost ZP osob a jejich organizace, „*aby se organizace osob se zdravotním postižením podílely na rozvoji vnitrostátní legislativy, které se jich týkají a také na průběžném hodnocení plnění této legislativy...*”